

Spelfouten bij de gebiedende wijs in het voortgezet onderwijs

Franka Hogewoning & Alex Reuneker (Universiteit Leiden)

‘Een merkwaardig soort pv [persoonsvorm]’ noemt Van den Toorn (1984, p.12) de gebiedende wijs, die geschreven wordt als de stam van het werkwoord (cf. Broekhuis, Corver & Vos, 2015, p. 87), zoals in (1).

(1) *Bied* hun een drankje aan.

Een werkwoord als *bieden* kent in de tegenwoordige tijd verschillende spellingen bij eenzelfde uitspraak (*ik bied, jij/hij biedt*) en eerder onderzoek laat zien dat dergelijke homofone werkwoorden zelfs bij geoefende spellers fouten veroorzaken (Sandra et al., 2001).

Aangezien bij de gebiedende wijs geen onderwerp zichtbaar is, verwachten wij in deze categorie meer spelfouten bij homofone werkwoorden (stam+t i.p.v. stam) dan bij andere homofone persoonsvormen, een effect dat mogelijk beïnvloed wordt door concurrentie van zinsinitiële persoonsvormen voorafgaand aan *je*, zoals in (2), en, wellicht in afnemende mate, de archaische meervoudsimperatief, zoals in (3).

(2) *Bied je/biedt je broer* hun een drankje aan?

(3) *Komt* allen tezamen.

In deze lezing vergelijken we op basis van een grootschalige data-analyse (zie Reuneker & Dunning, 2023) spelfouten bij de gebiedende wijs met die bij overige homofone persoonsvormen. We laten zien dat middelbareschoolleerlingen op elk niveau meer moeite hebben met de gebiedende wijs dan met andere persoonsvormen, hoewel havo- en vwo-leerlingen de vorm steeds beter onder de knie krijgen.

Referenties

Broekhuis, H., N. Corver and R. Vos (2015a). *Syntax of Dutch: Verbs and Verb Phrases. Vol. 1.* Comprehensive Grammar Resources. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Reuneker, A. & M. Dunning (2023). *Van gamen tot netflixen: de spelling van Engelse leenwerkwoorden.* In Mottart, A. & Vanhooren, S. (Eds.), *36ste Conferentie Onderwijs Nederlands, 254-257.* Gent: Skribis

Sandra, D., Brysbaert, M., Frisson, S. & Daems, F. (2001). Paradoxen van de Nederlandse werkwoordspelling: De logica van dt-fouten. *De Psycholoog, 36*(6), 282-287.

Van den Toorn, M.C. (1984). *Nederlandse grammatica* (9e druk). Wolters-Noordhoff: Groningen.

Trefwoorden: taalonderwijs, werkwoordspelling, gebiedende wijs, homofone werkwoorden